

Om et 100-års jubilæum – Dybvig havn.

Tirsdag den 4. juli 1905 refereres, at
*Rasmus Siø meddeler Sogneraadet om det ikke anser en Flag burde Skaffes Havnen.
Flaget anskaffes.*

Så kort kan det siges og efterfølgende handles. Sognerådets 6 gårdmænd og enlige parcellist kunne hurtigt træffe en så langtrækkende beslutning, at vi i år kan fejre 100 års dagen. Men hvorfor og hvordan ideen opstod, ved vi ikke noget om. Hvorfor det lige skulle være til havnen må ligge i, at kommunen ikke havde mange andre muligheder for offentlig flagning. Skolerne var de andre. Og så var havnen jo blevet til et knudepunkt og velkomststedet for den driftige udvikling på øen.

I årene umiddelbart før beslutningen var havn og sejløb blevet uddybet til ca. 11 fod vand over revlen i sejløbet, sejløbet afmærket, molehovederne forstærket, man havde anskaffet egen rambuk og opmudringsmaskine, som man udlejede til naboerne, købt kreaturvægt hos købmand L. Holm i Østerby, og så havde man fået en stabil rutesejlads til Bandholm og paktesejladsen til København, Nykøbing og Sakskøbing.

Og som nytiltrådt havnefoged var bådebygger Chr. Nielsen ansat i 1904. Småskærmydslerne om ”Polyxene” og ”Guldborgland” og deres gentagne påsejlinger af havnefaciliteterne fandt i hvert enkelt tilfælde sin løsning. På havnepladsen var der nybyggede huse til grisefold, pakhuse og havnevægt. Renligholdsen var i top. Havnefogden havde fanget 33 rotter og modtaget 10 kr. i gratiale herfor og daglejer Lars Hansen Karlson, Herredsvej 202 fik 2 kr. for at holde havnens retirader rene.

Havnens økonomi fortrinlig. Ingen gæld, men værdier, der for havnen udgjorde 27.000 kr. og dertil pakhuse, kreaturhuse, muddermaskine, vægt m.v. til en værdi af 1.000 kr. Yderligt kom et årligt driftsoverskud på havnens aktiviteter på 1.000 – 2.000 kr. Jo, det var et godt sted for kommunen og vel også derfor rimeligt, at det blev fejret med anskaffelsen af et flag!

At det var Rasmus Siø, der skulle komme med forslaget, var heller ikke underligt. Han var sammen med øens – og især Østerbys – købmænd blandt dem, der nød størst glæde af havnefaciliteterne. Derfor bør man i en sådan omtale måske også gå lidt i dybden med købmændene i Østerby.

Rasmus var en af dem. Slægtsmæssigt 5. generation Fejøbo født 1845 og med navnetilføjeisen Siø ultimo 1905. Gift som ungkarl og sømand i 1877 med en anden Vesterbyborger Elsin Margrethe Rasmussen med hvem han fik 4 døtre. Ingen af disse bosatte sig på øen. Han optræder i 1880 som krydsbetjent og fra 1883 som købmand. En bred og alsidig baggrund, men ikke med en faglig uddannelse til det job, der skulle være hans levevej frem til sin død i 1912. Allerede i 1875 købte han Herredsvej 269 og senere ejendom og naboareal til det, der i dag er Herredsvej 259.

Det var ikke nogen stor butik, han fik sig. Indtjeningsmæssigt på det jævne og med en beskedent skattepligt, men det blev grundlaget for en ejendom, som op til vor tid har været drevet som købmandsbutik i flere led. Rasmus' enke solgte ejendommen i 1919 til Ole Henry Wiell, der havde den til 1921, hvor malermester Peter Jørgensen tog over for i 1930 at sælge den til Svend Aage Jørgensen, videre til Harry og Ingrid Larsen i 1955 og endelig til Hans Aage og Minna Jensen for perioden 1962-2004. Der har således i knap 125 år været butik på arealet.

Nævnte Ole Wiell er bror til Carl Wiell, der drev forretningen Herredsvej 57, Vesterby. Wiell-familien stammede fra Herredskirke Sogn, hvor de to brødre var ud af en børneflokk på mindst 11 børn. To andre søskende Rasmus og Olivia (Abrahamsen) var også bosat på Fejø.

En længere tidsperiode for købmandsbutik ligger på ejendommen Herredsvej 252, hvor skomager Rasmus Larsen februar 1854 flyttede fra Vesterby og efter 25 år skiftede erhverv til manufaktur- og

købmandshandler og skibsejer med 4 skibe i søen. Det fik han succes med i en periode, hvor kornhandel var økonomisk givtigt. Samme satsning gjorde dattersønnen Johan Chr. Larsen ikke i 1879, da han tog over. Han fik en anstændig butik, der indtjeningsmæssigt i mange år lå lidt under Rasmus Siø, men som efter århundredskiftet overgik denne. Også denne butik skiftede ejer i 1912, da Anton Skaftø overtog forretningen. Han havde en handelsbetjentuddannelse hos L. Holm i Østerby i bagagen samt et nyligt indgået ægteskab med Johan Chr.'s datter Bodil Marie.

Herefter fulgte Rasmus Rasmussen i 1925 og i 1946 Otto Walther Hansen, der havde købmandshandelen frem til lukningen i 1993. På ejendommen var der således butik i ca. 140 år.

I den østlige del af Østerby var der også to omtalelsesværdige købmandsbutikker. Den første lå i ejendommen Herredsvej 290 og var drevet af Rasmus Chr. Rasmussen (Siø), en brodersøn til Rasmus Rasmussen Siø, fra 1896 til 1943, hvor vognmand Peter Jensen Østrup overtog ejendommen til andre formål. Der er i dag ingen bygninger på matriklen.

Længere henne ad gaden ligger Landbolyst. Klart øens største og økonomisk mest succesrige. Den første købmand var Niels Olsen, der ultimo 1820'erne etablerede sig på adressen. Niels Olsen var Fejøs første købmand, efter at Knud Lauritz Nielsen i 1823 havde fået borgerbrev til at etablere butikshandel på øen. Knud Nielsen dør i 1828. Niels Olsen solgte alt til sønnen Daniel Olsen i 1849. Daniel var ubetinget Fejøs største skatteyder frem til 1882, hvor han sælger til Ludvig Holm. Også denne ejer gør forretningen til en succes i næsten 25 år indtil 1905, hvor han går konkurs.

Denne begivenhed udløser i 1906 et skifte i ejerkredsen samt indførelsen af Brugsforeningstanken på øen. Først fra adressen til 1936 og senere fra Herredsvej 300, hvor den er indtil dens lukning i 1981. Første uddeler er Peter J. Nielsen og herefter Anton Karl Nielsen (uddeleren, der lavede vejstenene på øen) m.fl.

Landbolyst fortsætter i mange år som hotel og gæstgivergård. Ejerskabene frem til 1936 er alene på hoteldelen, men så åbner Hans Mortensen Fejø Købmandshandel, der med ham og fra 1943 Arne Lund-Jørgensen til 1950 er en ny kollega i branchen. Landbolysts ejerkreds fra 1906 til 1950 var Peder Chr. Christensen, Christen Normand, Chr. Erhard Holst Hansen, Hans Mortensen, Arne Lund-Jørgensen og endelig malermester Peter Jørgensen fra tidligere med sønnen Carl Alex Jørgensen.

Udover de nævnte skal også anføres købmand L. Jacobsen, Herredsvej 267 fra 1880-1889, William Knuppert, Herredsvej 264 fra 1892-1899 og H. Karlsen, Herredsvej 262 igennem 1880'erne og 1890'erne. Han benævnes samtidig som snedker, så købmandsgerningen må nok anses som værende et bijob. Og så var der havnekøbmændene Hans Friis Skov, Vilhelm Jørgensen, Johannes Jørgensen og Kaj Nielsen samt i en kort periode købmand Marie Christensen i nummer 53.

Erhvervet som købmand var ikke uddannelsesmæssigt betinget. Flere af de ovenfor nævnte havde ikke en praktisk erfaring ved starten af deres karriere. Andre havde erhvervet som bijob og andre brugte ikke titlen. Eksempel på dette kan ses hos Christen Larsen, Herredsvej 281 (Brigethus), der i folketællingen kalder sig parcellist og købmand, men som i kommunale sammenhænge alene er parcellist i 25 år. Der findes sandsynligvis mange andre personer, der gennem tiden har haft købmandserhvervet som bibeskæftigelse.

Det var alle disse købmænd, der havde glæde af havnen, og det var måske derfor også naturligt, at det var en af dem, der ville glæde omverden med et flag. Hvem ved?

Uanset grunden, så lad os glædes over initiativet og dermed over muligheden for i år at fejre 100 årsdagen. Måtte flaget blive hejst på havnen også på denne dag.

Arne Fredens